

Azərbaycanın nümunəvi evsahibliyi

"COP29 digər ölkələrlə əməkdaşlıq edə biləcəyimiz mühüm konfransdır"

"COP29-da iştirak etməkdən olduqca məmnunam. Üzlaşdığımız iqlim problemlərini müzakirə etmək üçün COP29 vacib platforma oldu. Eyni zamanda COP29 yerli icmalarla, yerli QHT-lərlə və bu tədbirdə iştirak edən digər ölkələrlə əməkdaşlıq edə biləcəyimiz mühüm konfransdır".

Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Konqo Demokratik Respublikasından olan Afrika üzrə Urban tərəfdaşlığının ölkə direktoru Nqabu dz bo Justin söyləyib.

"Biz iqlim dəyişikliyi müzakirə etmək üçün bir sıra ölkələrlə fikirlərimizi bölüşür, çıxış yolları tapmağa çalışırıq. Bizim COP29-da iştirakımızın əsas məqsədi tərəfdaşlıq, harmoniya və rifahdır", - deyərək bildirib.

"Məqsədlərə çatmaq istəyiriksə, maliyyə dəstəyini artırmalıyıq"

"İqlim böhranı ilə mübarizədə maliyyələşmənin vəziyyəti hələ də ciddi problem olaraq qalır. Ümid edirik ki, COP29-da bu istiqamətdə yeni maliyyə mənbələri təmin ediləcək".

Bu fikirləri COP29-un iştirakçısı, Meksikada fəaliyyət göstərən "Política y Le-gislacion Ambiental A.C." (POLEA) təşkilatının icraçı direktoru Andres Emilio Avila Akerberg bildirib.

Əgər Paris Sazişinin məqsədlərinə çatmaq istəyiriksə, maliyyə dəstəyini artırmalıyıq deyən icraçı direktor vurğulayıb: "Biz həssas ölkələrdən biriyik və iki böyük okeanımızla, geniş sahilyanı ərazilərimizlə təbii fəlakətlərə, ekstremal hava şəraitinə, su qıtlığına və temperatur artımına qarşı daha çox həssasıq. İnkişaf etməkdə olan ölkə olaraq biz fərqli vəziyyətlərdən əziyyət çəkirik. Bizim ölkədə başqalarından daha həssas olan insanlar var".

O, həmçinin bildirib ki, 29 ildir global iqlim böhranı ilə bağlı bir araya gəlinir, amma səmərəli nəticələr əldə edilmədiyi üçün vəziyyət daha da pisləşir. "Tarix bizdən yana deyil, çünki global istiləşmənin qarşısını almaq hələ də mümkün olmayıb. Buna görə də daha çox ambisiyalı olmaq və bütün ölkələrin kollektiv şəklində öz töhfələrini verməsi vacibdir", - deyərək əlavə edib.

"COP29 biomüxtəlifliyin qorunması üsullarını müzakirə etmək üçün imkan yaratdı"

"Bu, mənim iştirak etdiyim ilk COP-dur. Etiraf etməliyəm ki, COP29 mənim gözlədiyimdən də əhatəli oldu".

Bunu İngiltərənin Lester Universitetinin professoru Con Seymour Heslop-Harrison jurnalistlərə müsahibəsində deyib.

"Azərbaycanda iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə yerli bitkilərin təşviqi vacibdir"

Professorun sözlərinə görə, biomüxtəlifliyə malik sahələrin qorunması yolu ilə kənd təsərrüfatını daha da genişləndirmək üçün geniş imkanlar var. COP29 kənd təsərrüfatı genetikasını, bu sahə üzrə ali təhsil verən universitetlərin rolunu, biomüxtəlifliyin qorunub saxlanılması üsullarını müzakirə etmək, gələcək nəsillə iqlim dəyişikliyi və onun təsirlərini azaltmaq yollarını aşılamaq üçün real fürsət yaratdı.

"Azərbaycanda iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə torpaq sağlamlığının qorunması və yerli bitkilərin təşviqi mühüm əhəmiyyət daşıyır".

Bunu "Report"a açıqlamasında dünyanın müxtəlif ölkələrində insanların rifahı üçün layihələr həyata keçirən Almaniyalı ADRA təşkilatının xüsusi nümayəndəsi Karina Rolli deyib.

Onun sözlərinə görə, dünyanın müxtəlif ölkələrində insanların rifahı üçün layihələr həyata keçirən ADRA hazırda 21 ölkədə 38 layihə reallaşdırır.

"ADRA əsasən torpaq sağlamlığının bərpası, iqlimə davamlı kənd təsərrüfatı təşəbbüsləri və qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahələrində fəaliyyət göstərir. Bununla yanaşı, dayanıqlı inkişafı təşviq edərək yerli icmaların iqlim dəyişikliklərinə uyğunlaşma qabiliyyətini artırmağa yönəlmis proqramlar həyata keçirir. Azərbaycanda da iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üçün bu cür layihələrə ciddi ehtiyac var", - deyərək K. Rolli qeyd edib.

O vurğulayıb ki, sağlam torpaqlar təkə kənd təsərrüfatı məhsuldarlığını artırmaqla kifayətlənmir, həm də iqlim dəyişikliklərinin təsirinə azaltmaqda mühüm rol oynayan karbon anbarı funksiyasını yerinə yetirir:

"Bundan əlavə, unudulmuş qidalər - xüsusilə iqlimə davamlı olan yerli bitkilər - ərzaq sistemlərinin şaxələndirilməsi, qida və qidalanma təhlükəsizliyinin artırılması, eləcə də həssas icmalarda dayanıqlığın gücləndirilməsi üçün böyük potensiala malikdir".

K.Rolli əlavə edib ki, torpaq sağlamlığının bərpası və unudulmuş bitkilərin təşviqi iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə və uyğunlaşma proseslərinə əhəmiyyətli töhfə verə bilər.

"Xüsusilə iqlim dəyişikliyinə ən çox təsirlənən bölgələrdə bu cür təşəbbüslərin həyata keçirilməsi, davamlı kənd təsərrüfatı təcrübələrinin tətbiqi, dayanıqlı ərzaq sistemlərinin qurulması və torpaqla bitki müxtəlifliyinin iqlim strategiyalarına inteqrasiyası çox vacib addımlardır", - deyərək bildirib.

"Ümid edirik ki, COP29-dan sonra daha çox ölkə iqlimlə bağlı maliyyə ayracaq"

"Bu, mənim qatıldığım ikinci COP tədbiridir. Daha əvvəl COP28-də iştirak etmişəm. Lakin Azərbaycana ilk dəfədir gəlirəm".

Bu fikirləri COP29-un seneqalli iştirakçısı, "CorpAfrica"-nın nümayəndəsi Malamine Badiane söyləyib.

O, əvvəlcə konfransın yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycan dövlətinə və xalqına təşəkkür edib.

"Builki COP29-u təşkil etdiyi üçün Azərbaycan dövlətinə təşəkkür edirik. Konfransın keçirildiyi məkandan tutmuş nəqliyyat sistemində qədər hər şey çox yaxşıdır. Bu, iştirakçılara konfrans məkanda və şəhər daxilində rahat hərəkət etməyə imkan verir. Azərbaycanın qonaqpərvər xalqına da xüsusi təşəkkürlərim var", - deyərək əlavə edib.

"CorpAfrica"-nın nümayəndəsi COP29-un əsas diqqət mərkəzində iqlim maliyyəsinin dayandığını qeyd edib və bu istiqamətdə bəzi çatışmazlıqların olduğunu bildirərək deyib: "Biz ümid edirik ki, COP29-dan sonra daha çox ölkə İqlim Maliyyəsi Fondu, Adaptasiya Fondu və İtqi və Zərərə Cavab Fondu üçün maliyyə ayracaq. Həmçinin bu vəsaitlərin Afrikada və dünyanın digər hissələrində yaşayan insanlara çatdırılmasını təmin etmək vacibdir".

O, Senegalda əsas problemlərdən də bəhs edərək iqlim dəyişikliyinə təsirlərini vurğulayıb. "Bizim əsas problemlərimiz kənd təsərrüfatı ilə bağlıdır. İnsanlar qeyri-sabit yağıntılar və torpağın münbitliyinin azalması ilə üzləşirlər", - deyən Malamine Badiane bütün gəncləri bu problemlərin həllində iştirak etməyə çağırıb. O deyib: "Biz gəncləri yerli icmalara kömək üçün həll yollarında iştirak etməyə çağırıq. Çünki yalnız biz onların həyatını xilas edə bilərik".

"Şimal liderləri inadkarlığı buraxsınlar və haqqımız olan iqlim maliyyəsinə təmin etsinlər"

"Afrika milyardlar deyil, trilyonlarla iqlim maliyyəsi tələb edir".

Bunu Namibiyanın olan "Fridays for Future Africa" təşkilatının iqlim fəali Mariya Şikanqo deyib. O, global iqlim böhranı ilə mübarizədə inkişaf etməkdə olan ölkələrin üzlaşdığını çətinliklərə diqqət çəkib. Bildirib ki, Afrikada, xüsusilə Namibiya əhalinin 50 faizindən çoxu quraqlıqdan əziyyət çəkir: "Bizim üçün iqlim maliyyəsi çox vacibdir, çünki adaptasiya və yumşaltma tədbirləri üzərində işləməliyik. Amma təəssüf ki, bu maliyyənin çox ləng təmin olunması bir problem olaraq qalır. Afrika daha gözləyə bilməz. Biz milyardlar deyil, trilyonlar tələb edirik, çünki iqlim böhranının məsuliyyətini daşıyan global Şimaldır", - deyərək bildirib.

İqlim fəali diqqətə çatdırıb ki, global Şimal ölkələri ilə bu məsələlərdə razılığa gəlmək çox çətinidir. O, həmçinin qeyd edib ki, afrikalı artıq kolonializmin təsirlərindən yorulublar və global Şimalın iqlim böhranında öz məsuliyyətini dərk edib maliyyə təmin etməsinə gözləyirlər.

"Biz afrikalıları, global Cənubun nümayəndələri olaraq istəyirik ki, Şimal liderləri inadkarlığı dayandırsınlar, nəhayət, haqqımız olan iqlim maliyyəsinə təmin etsinlər. Bu, milyardlarla deyil, trilyonlarla olmalıdır", - deyərək əlavə edib.

Azərbaycan barədə təəssürlərini də bölüşən iqlim fəali ölkə xalqının mehribanlığına yüksək qiymətəndirib: "Azərbaycan xalqını çox sevdim. Onlar çox səmimi və qonaqpərvərdir. COP29-dakı görüşlər və tədbirlər çox səmimi keçdi".

Azərbaycanın nümunəvi evsahibliyi

"COP29-u təşkilatı səviyyə baxımından ən yaxşı təcrübələrdən biri hesab etmək olar"

"Bu mənim Azərbaycana ilk səfərimdir. Tədbir təhlükəsizlik baxımından indiyə qədər gördüyüm ən yüksək səviyyəli təşkilatçılığa malikdir. Mən özüm təhlükəsizlik sahəsində çalışıram və deyə bilərəm ki, Bakıdakı təhlükəsizlik tədbirləri ən yüksək standartlara cavab verir. Bundan əlavə, könüllülər və qonaqlara istiqamət verən əməkdaşlar da çox peşəkarcasına çalışırlar. İnsanlar isə sizi gülümsəyərək qarşılayır və "Azərbaycana xoş gəlmisiniz" deyir. Burada özümü evimdəki kimi hiss edirəm".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a COP29 çərçivəsində ölkəmizə gələn "VolCare Foundation"un layihə direktoru, "Lowe Consult" şirkətinin CEO-su Qanadan olan nümayəndə Justine Akpene Egbenya açıqlamasında söyləyib.

İştirakçının sözlərinə görə, onun əsas gözləntisi konfransda uşaqların ehtiyaclarına daha çox diqqət yetirilməsi və bu mövzuda maarifləndirmədir: "İqlim dəyişikliyi uşaqlara və gənclərə ciddi təsir edir. Biz elə işlər görməliyik ki, təbiəti göləcək nəsillər üçün qoruyaq və onları təbiəti sevməyə, qorumağa təşviq edək".

Konfrans zamanı biomüxtəlifliyin qorunması ilə bağlı suallar ünvanlayan J.A.Egbenya heyvanlar aləminə qarşı təhdidlərin aradan qaldırılması ilə bağlı müzakirələrin əhəmiyyətini vurğulayıb: "İştirak etdiyim panel müzakirədə iştirakçılar sualına çox etibarlı cavab verdilər. Bu müzakirələr mənim üçün çox faydalı oldu".

Qanah ekspert COP sammitlərinin artıq üçüncü dəfə iştirakçısı olsa da, Bakıda keçirilən tədbiri təşkilatı səviyyə baxımından ən yaxşı təcrübələrdən biri kimi qiymətləndirib.

Türkiyə "Yaşıl Hidrogen" İstehsalçıları Assosiasiyasının rəhbəri iqlim investisiyalarını artırmağa çağırır

"Qlobal istiləşmə təkə son 10 ildə global iqtisadiyyata 3,5 trilyon dollar ziyan vurub. Üstəlik, 2023-cü ildə birbaşa olaraq ətraf mühitdən iqtisadi itkilərin həcmi 700 milyard dollar həcmində qiymətləndirilir. Vəziyyətdən çıxış yolu "yaşıl transformasiya" kimi görünür".

Bunu jurnalistlərə açıqlamasında Türkiyənin "Yaşıl Hidrogen" İstehsalçıları Assosiasiyasının (H2DER) rəhbəri Yusuf Günay BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının əhəmiyyətini şərh edərkən deyib.

Y. Günay iqlim dəyişikliyi nəticəsində dünyanın müxtəlif yerlərində təbii fəlakətlərin sayının artmasına diqqət çəkib.

H2DER rəhbəri 2030-cu ilə qədər dünyada bərpaolunan enerji mənbələri (RES) obyektlərinin gücünün üç dəfə artırılması ilə bağlı bəyan edilmiş hədəfi xatırladı. "Düşünürəm ki, bu kifayət etməyəcək. Bərpaolunan enerji obyektlərinin gücü ən azı beş dəfə artmalıdır", - deyərək H2DER rəhbəri qeyd etdi.

Onun sözlərinə görə, Türkiyə son onilliklərdə "yaşıl enerji" sahəsində də əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə edib.

Y. Günay xatırladı ki, hələ 2001-ci ildə Türkiyədə bərpaolunan enerji obyektlərinin ümumi quraşdırılmış gücü cəmi 30 min MVT idisə, hazırda bu rəqəm dəfələrlə artıb.

"Bərpaolunan enerji obyektlərinə ilkin investisiyalar yüksək olsa da, xərclər tezliklə özünü doğruldur. Ona görə də bu sahəyə, xüsusilə günəş və külək enerjisinə investisiyaların artırılması lazımdır. Bundan əlavə, elektroliz yolu ilə istehsal olunan və zərərli istixana qazları buraxmayan "yaşıl hidrogen"ə diqqət yetirmək vacibdir", - deyərək türk assosiasiyasının rəhbəri bildirdi. Onun fikrinə, "yaşıl hidrogen" xüsusilə yüksək temperatur şəraitində tələb edən sənayelərdə fəal şəkildə istifadə olunarsa, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə daha effektiv olar.

"İnanıram ki, COP29 doğru bir yol olacaq"

"Təmsil etdiyim təşkilatın nöqtəyi-nəzərindən, siyasi səviyyədə gedən danışıqlara münasibətdə iqlim fəaliyyətinə nail olmaq üçün şəbəkə qurmaq və beynəlxalq standartların dəyərini nümayiş etdirmək üçün Bakıda keçirilən COP29-da olmaq çox vacibdir. İnanıram ki, COP29 doğru yol olacaq".

Bu sözləri İsveçrənin Beynəlxalq Elektrotexniki Komissiyasının xarici əlaqələr mütəxəssisi Boris Inderbitzin deyib.

O qeyd edib ki, COP29-da nəzərəçarpan, operativ və həqiqətən də təsirli ambisiyalar ifadə olunur.

"Biz beynəlxalq təşkilatıq, elektrik enerjisi və elektrotexnika enerjisinə çıxış sahəsində beynəlxalq standartları inkişaf etdiririk. Elektrotexnika enerjiyə çıxış, elektrifikasiş, davamlılıq və iqlim fəaliyyətinin çox vacib hissəsidir. Bizim təşkilatımız dünya səviyyəsində qəbul edilən həllər əsasında iqlimlə bağlı fəaliyyətin qlobal səviyyədə həyata keçirilməsinə kömək etmək üçün standartlar hazırlamaq gücündədir", - deyərək bildirdi.

"COP29 çərçivəsində keçirilən tədbirlər iqlim müzakirələrini daha da inkişaf etdirməyə töhfələr verir"

"COP29 çərçivəsində keçirilən panellər və aparılan müzakirələr iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəmizi gücləndirir. Burada dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan gənclər təcrübələrini, gördükləri işləri və iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə üsullarını paylaşırlar".

Bunu COP29-un Konqo Demokratik Respublikasından olan iştirakçısı Guillaume Kayembe deyib.

O, keçirilən tədbirlərin cəmiyyətlərdə iqlim müzakirələrini daha da inkişaf etdirməyə töhfə verdiyini deyib. Konqo Demokratik Respublikasının iqlim dəyişikliyinə ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən olduğunu vurğulayan G.Kayembe bildirdi: "Ölkəmizdə fəsilillər puzulması ən çox kənd təsərrüfatı sektorunu məhv edir. Hazırda 30 milyondan çox vətəndaşımız ərzaq çatışmazlığı problemi ilə üzləşir. İqlim ədalətsizliyi də böyük problemdir. Konqo Demokratik Respublikası elektrikli avtomobillər, smartfonlar və günəş panelləri üçün lazım olan mineralların 70 faizini təmin edir. Amma bu resursları təmin edən ölkə özü çox əziyyət çəkir".

Ölkəsində uşaq öməyinin istismarının da geniş yayıldığını diqqətə çatdıraraq qonaq qeyd etdi: "18 yaşından, hətta 10 yaşından da kiçik uşaqlar mədənlərdə işləyirlər. Onlar məktəbdə olmaq əvəzinə, ağır iş şəraitində işləməyə məcbur edirlər. Üstəlik, Konqonun şərqində davam edən münacəşələr milyonlarla uşağın təhsilini yarımçıq qoymasına səbəb olur".

Konqonun dünyada əhəmiyyətinə görə ikinci böyük yağış meşəsinə sahib olduğunu xatırladan G.Kayembe bu meşələrin

də təhlükə altında qaldığını deyib: "Meşələrin ətrafında yaşayan icmaların elektrik enerjisinə çıxışları olmadığı üçün odun kömüründən istifadə edirlər. Bu da meşələrin qırılmasına gətirib çıxarır. Bu proses təkə Konqo üçün deyil, bütün Mərkəzi Afrika və dünya üçün təhlükə yaradır".

"Nəhəng dövlətlər müharibələri maliyyələşdirir, buna son qoyulmalıdır"

"Bu mənim iştirak etdiyim ilk COP-dur. Burada eyni anda bir çox istiqamətdə fəaliyyətlərə şahid oluruam".

Bu fikirləri Yaponiyanın Davamlı Enerji Siyasətləri İnstitutunun tələbəsi Asumi İmaoka deyib.

O bildirib ki, dünyada gedən proseslərlə bağlı ən mühüm arzusu etnik təmizləmələrə son qoyulmasıdır: "Hər kəs üçün ədalət istəyirəm. Xüsusən nəhəng dövlətlər müharibələri maliyyələşdirir. Fikrimcə, buna son qoyulmalıdır".

"Burada iştirak etdiyim üçün özümü çox şanslı hiss edirəm"

"COP29-da qurulan pavilyonlar heyranımızdır. Azərbaycan pavilyonu da möhtəşəmdir. Burada iştirak etdiyim üçün özümü çox şanslı hiss edirəm".

Bu fikirləri COP29-un nigeriyalı iştirakçısı Nafatali Akudun bildirdi.

"Mən Nigeriyadanam. Biz təşkilatlarla və bizneslərlə Ətraf mühit, Sosial və İdarəetmə

(ESG) strategiyalarını inkişaf etdirməkdə kömək edirik. Bildiyiniz kimi, Afrika qlobal emissiyanın 3 faizdən azını buraxır. Qitə olaraq daha az emissiya edirik və bu, davamlı şəkildə fəaliyyət göstərmək üçün imkan yaradır. Lakin enerji çatışmazlığı, tullantıların idarə edilməsi və digər problemlərimiz var. Bizi dəstəkləməyə və bu problemləri həll etmək üçün birgə çalışmağa çağırıraq", - deyərək Nafatali Akudun vurğulayıb.

"Burada aparılan müzakirələr nəticəsində iqlim probleminin öhdəsindən gəlmək mümkündür"

"COP29-da özümüzü evimdəki kimi hiss edirik. Burada insanlar çox istiqamətli və məhribandırlar. Bakımın gözəlliyinə heyran olmuşam. COP29-da pavilyonlar çox yaradıcıdır. Azərbaycan pavilyonunu xüsusi qeyd etməliyəm".

Bu sözləri COP29-un Böyük Britaniyadan olan iştirakçısı Vomba Njolomba söyləyib.

O, Londonda iqlim dəyişikliyi ilə bağlı əsas problemin səhləşmə olduğunu deyib: "Biz yağışla mübarizə aparırıq, buna görə də fermerlər əziyyət çəkirlər. Bu iqlim problemi məhsuldarlığa və ərzaq təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərir. Düşünürəm ki, COP29-da aparılan müzakirələr nəticəsində iqlim probleminin öhdəsindən gəlmək mümkündür", - deyərək əlavə etdi.

COP29
Baku
Azerbaijan

